Беларуская

КРЫНІЦА

Палітычная, грамадзкая і літаратурная газэта

Штомесячнае выданьне | Выходзіць з 8 (21) кастрычніка 1917 г. | Аднаўлена ў 1991 г. | № 3(771). ТРАВЕНЬ 1991 Г. | Кошт 60 кап.

Уладзімер ЖЫЛКА

Сёмуха

Начыста зьмецены і вуліцы й двары,
Ля ганка і варот вясёлыя бярозкі —
Сягоньня Сёмуха, сягоньня сьвята вёскі,
І весялейшае ня знойдзецца пары.

Пагодны, ясны дзень. У полі і ў бары
Паветра хмельны пах, сьмяюцца сонца коскі,
А ў хаце бел абрус, падходны блін —
дар боскі,

І шчасьцем сьвецяцца мужычыя твары.

І веру радасна я болей, чым калі,
У вялікі лёс і шлях радзімае зямлі:
Абуджаны народ быліц даўнае сказ,—

Узрушыць, як адзін, пры сьвеце бліскавіцы,
Прыйдзі хутчэй! Я жду цябе, жаданы час.
Дай думам сёмушным і казкам дай
зьдзяйсьніцца.

АБУДЖЭНЬНЕ

Па шырокіх менскіх вуліцах, здаецца, плыла людзкая рака. Ішлі пажылыя людзі, рашуча крочылі маладыя, дужыя рабочыя хлопцы, стараліся не адставаць ад іх жанчыны. Не відаць было блішчастых медных труб, якія вывяргалі б са сваіх раструбаў бадзёрыя мелодыі ўрачыстых маршаў, ад якіх, бывала, аж калаціліся шыбы ў вокнах дамоў. Не відаць было і партрэтаў «вождей», транспарантаў са словамі «слава» і «да здравствует», не луналі над галовамі чырвоныя сьцягі. Тут не было гэтак звыклай атрыбутыкі дэманстрацый у дні бальшавіцкіх першамайскіх і вялікакастрычніцкіх сьвятаў. Ніхто не крычаў па камандзе «ура!».

Людзі ішлі моўчкі. Аблічны ў адных былі заклапочаныя, магчыма, турбавала іх няпэўнасьць у заўтрашнім дні, чаканьне, якія неспадзяванкі прынясе ён. Вядома, несуцешныя неспадзяванкі. У іншых жа позіркі сьвяціліся рашучасьцю і ўпэўненасьцю ў сваёй сіле і чалавечай годнасьці. Людзі ішлі ад станкоў, з фабрык і заводаў. Ішоў рабочы клас. Той рабочы клас, які партбюракраты расхвальвалі на ўсе лады і адначасна выціскалі з яго ўсё, што маглі. Слоў для пахвальбы яны не шкадавалі: ён і «перадавы», і «яго вялікасьць», і «аддааны справе», і сама партыя, гэта ня што іншае, як партыя «рабочага класа». Замоўчвалі толькі тое, што атрымлівае ён за сваю мускульную працу самую мізэрную ў сьвеце аплату, што жыве ў пячорных ўмовах. Яшчэ нядаўна партбюракраты розных масьцяў страшылі ўсялякіх там нефармалаў: вось пачакайце, выйдуць рабочыя, яны пакажуць вам, дзе ракі зімуюць...

І яны выйшлі. Выйшлі згуртаванымі, магутнымі калонамі, але не для таго, каб разганяць нефармалаў, а каб сказаць сваё рашучае рабочае слова «Не!» далейшай эксплуатацыі, нястачы, бясправў, у якое іх загналі. Сем дзесяткаў гадоў іх закалыхвалі казкамі пра самае шчасьлівае жыцьцё, пра гаспадароў краіны, пра сьветлую будучыню і пхалі ім у рот пусты смактунок. Так, пусты смактунок. Цяпер, пасьля небывалага дасюль падвышэньня цэнаў, яшчэ больш горкі. І гэтая горыч стала апошняю кропляю. Цярплівасьць, пакорлівасьць скончыліся. Веснавой паводкаю выбухнула хваля забастовак.

А што ж начальства? Яно ж заўжды любіла пакрасамоўнічаць пра свае клопаты аб народзе, аб людзях працы. Можна толькі зьдзіўляцца, як выжыў гэты народ пры такіх «клопатах». І на гэты раз зноў быў ужыты стары, выпрабаваны манеўр: угаворы, абяцанкі-цацанкі, крывадушнае закалыхваньне людзей. Ды людзі ўжо ня тыя, што раней — яны навучыліся адрозьніваць зерне ад мякіны. Яны ўжо ня хочуць больш абяцанак наздольных, збанкрутаваных і крывадушных дзяржпартбюракратаў. Яны патрабуюць адстаўкі іх, сыйсьця з дарогі, уступіць месца тым, хто здолее вывесьці Беларусь з нетраў развалу, хаосу, несправядлівасьці і ўціску, у якія завялі народ уладу маючыя і іхняя партыя.

Нібы рэкі ў мора, уліваюцца калоны рабочых беларускае сталіцы на плошчу перад Домам ураду, запаўняюць усю яе прастору. У павевах веснавога ветру трапечуць палотнішчы бел-чырвона-белых сьцягоў. Выступаюць прамоўцы — прадстаўнікі страйкавых камітэтаў заводаў і фабрык, рабочыя, інжынеры, народныя дэпутаты, прадстаўнікі палітычных партый і грамадзкіх арганізацыяў, ветэраны вайны і працы. У кожнага ёсьць што сказаць. Хоць часам не ў склад, не ў лад. Што ж зробіш — эмоцыі. А як утаймаваць іх, калі набалела, калі горыч сваіх і чужых бедаў перапаўняе душу. Хіба магла спакойна гаварыць жанчына — народны дэпутат раённага Савета пра тое, што вайскоўцы неравозяць па начах атрутнахімічныя і выбуховыя грузы каля жылых дамоў у Шабанах? Хіба мог спакойна гаварыць адзін з прамоўцаў, калі паведамляў, як высакапастаўлены кіраўнік абазваў народ на плошчы абразьлівым словам?

З магутных дынамікаў гучаць усё новыя і новыя выступленьні, паведамленьні пра падыход новых калонаў з менскіх прадпрыемстваў. Гэтыя паведамленьні сустракаюцца воплескамі. Не, гэта ўжо ня тыя людзі, якімі яны былі год-два назад. Цяпер няхай ня думае нехта, што варта рабочаму падкінуць некалькі «драўляных» рублёў, заткнуць яму рот кавалкам эрзац-каўбасы і ён будзе маўчаць, будзе задаволены. Цяпер рабочы чалавек разумее, што такое свабода, дэмакратыя, яго ўласная чалавечая годнасьць, і ён будзе дамагацца іх. Гэта ўжо ня проста безаблічная «трудящиеся» і яшчэ больш безлічнае «население», як звыкла зваць усіх нас дзяржпартбюракратыя. Гэта ўжо народ, які гуртуецца, хоць і марудна, зь вялікім спазьненьнем, у маналітную еднасьць.

Фота Ул. Пучынскага

Натальля АРСЕНЬНЕВА

Беларусь!
Наша маці-краіна!
Ты з нас моцных зрабіла людзей.
Не загінулі мы і ня зьгінем,
пакуль Ты нас наперад вядзеш!
Пастаім за Цябе, як асілкі,
нашы сэрцы палаюць агнём,
дружна, мужна
за ўсё Твой расьцвілы
супраць Чорнае Моцы мы йдзём.
Не шкада нам жыцьця маладога,
не шкада нам гарачай крыві,
абы толькі праменнай дарогай
крочыў горда народ наш жывы!
Прысягаем
Табе мы сягоньня,
што пакуль хоць адзін з нас
жыве,—
нашай слаўнай Крывіцкай
Пагоні
мы ня зганьбім,
мы ўславім яе!

Беларуская каталіцкая грамада

Летась у чэрвені ў Менску быў створаны Арганізацыйны камітэт Беларускае каталіцкае грамады. Тады ж ён выдаў адозву, у якой выкладаліся мэты і задачы аб'яднаньня: «Нас павінна аб'ядноўваць ідэя Адраджэньня Бацькаўшчыны, нас павінна аб'ядноўваць беларуская мова, мова нашых продкаў, мова Полацкай Дзяржавы і Вялікага княства Літоўскага, мова вялікіх Альгерда і Вітаўта, Скарыны і Купалы. Мы можам належаць да розных канфесій, але нас лучыць адзін Бог, адзіная Беларусь. Мы сёньня выказваем сваю волю садзейнічаць адраджэньню беларускага Касьцёла, духоўнасьці нашага народа, яго́най гістарычнай памяці. Ідэю адраджэньня беларускага Касьцёла будзе зьдзяйсьняць арганізацыя беларускіх каталікоў — Беларуская каталіцкая грамада.

Беларуская каталіцкая грамада стварыецца беларускімі каталікамі, якія падтрымліваюць ідэю беларусізацыі духоўнага жыцьця ў рэспубліцы, вяртаньня беларускага Касьцёла да нацыянальных вытокаў, адналення ў храмах роднай беларускай мовы, выхаваньня ў народа беларускага патрыятызму, развіцьця нацыянальнай культуры і мовы».

За час сваёй дзейнасьці Арганізацыйны камітэт правёў работу па падрыхтоўцы да свайго ўстаноўчага сойму. Былі распрацаваны праекты статутных і праграмных дакументаў, выдадзены першы нумар бюлетэня «Беларуская сьвятыня».

13 красавіка адбыўся ўстаноўчы сойм Беларускае каталіцкае грамады, у працы якога удзельнічала больш як 100 чалавек. Прысутнічалі прадстаўнікі іншых грамадзкіх і палітычных арганізацый. Сойм прыняў статут БКГ, ухвалы і зьвароты, праграмныя палажэньні. Выбрана Рада Беларускае каталіцкае грамады. Старшынёю яе стаў мастак Фэлікс Янушкевіч, намесьнікамі — выкладчык Менскага педагагічнага інстытуту Лявон Акаловіч, дырэктар музея Максіма Багдановіча Алесь Бяляцкі і мастак Мікола Купава.

Кар. «Беларускай крыніцы».

Асацыяцыя хрысьціянскіх медыкаў

У сакавіку сёлетняга года ў Менску адбылася ўстаноўчая канферэнцыя Беларускай хрысьціянскай медыцынскай асацыяцыі. У прынятых ёю дакументах сьцвярджаецца, што асацыяцыя, як грамадзкая дабрачынная арганізацыя адкрыта для ўсіх хрысьціянскіх медыкаў — праваслаўных, каталікоў, пратэстантаў. Яна ставіць сваёй мэтаю дапамагаць усім людзям, якіх напаткала бяда, незалежна ад іх нацыянальнасьці і веравызнаньня ў адпаведнасьці з хрысьціянскай мараллю.

Беларуская хрысьціянская медыцынская асацыяцыя мае на мэце апрача непасрэднай дапамогі існуючым медычным установам будаваць і свае палiклінікі, бальніцы, дамы для састарэлых людзей. Прадугледжваецца наладжваньне кантактаў з гэткімі самымі зарубежнымі арганізацыямі.

На ўстаноўчай канферэнцыі выбрана Рада БХМА з 11 чалавек. Старшынёй асацыяцыі стаў лекар з Бярэсьця Мікалай Тарчыла.

Кар. «Беларускай крыніцы».

© PDF: Kamunikat.org 2018
© Інтэрнэт-версія: Kamunikat.org 2018

З гісторыі экуменізму

(Працяг з 3-й стар.)

У 1938 годзе быў створаны падрыхтоўчы камітэт па аб'яднаньні разрозьненых хрысьціянскіх цэркваў у адзіную Сусьветную Раду Цэркваў, а ў 1948 годзе ў Амстэрдаме адбылася асамблея, якая абвясьціла пра стварэньне СРЦ. У яе ўвайшлі 147 хрысьціянскіх цэркваў і арганізацый. У 1979 годзе членамі СРЦ было ўжо звыш 290 хрысьціянскіх аб'яднанняў. Туды ўвайшлі і шэсьць цэркваў, што дзейнічалі ў Савецкім Саюзе: Руская Праваслаўная Царква, Грузінская Праваслаўная Царква, Армянская Царква, Лютаранская Царква Латвіі і Эстоніі, Саюз эвангельскіх хрысьціян-баптыстаў.

Кіруючым органам экуменічнага руху даводзіцца мець справу з разнастайнымі хрысьціянскімі аб'яднаньнямі і, перш за ўсё, з інтэграцыяй на ўзроўні «міжнароднага канфэсіяналізму» і «міжканфэсіянальнымі аб'яднаньнямі» ў нацыянальных маштабах аднае краіны.

Да хрысьціянскіх аб'яднаньняў першага ўзроўню належаць такія міжнародныя пратэстанцкія аб'яднаньні, як Лютаранская сусьветная федэрацыя, Метадысцкая сусьветная Рада, Прасьвітарыянскі сусьветны альянс, Баптысцкі сусьветны альянс, а таксама пананглікансkія (ламбецкія) канферэнцыі на сусьветнай аснове.

Гэтыя аб'яднаньні супрацоўнічаюць з Сусьветнаю Радаю Цэркваў. Многія іхнія дзеячы зьяўляюцца адначасна і кіраўнікамі СРЦ. Так, былы прэзідэнт Лютаранскае сусьветнае федэрацыі Ф. Фрай быў і старшынёю Цэнтральнага камітэту СРЦ. Сусьветная Рада Цэркваў супрацоўнічае з рэлігійнымі экуменічнымі арганізацыямі накшталт Канферэнцыі цэркваў. Акрамя таго, СРЦ падтрымлівае адносіны з «галіновымі» міжнароднымі хрысьціянскімі аб'яднаньнямі тыпу Сусьветнай студэнцкай хрысьціянскай федэрацыі.

Экуменічны рух неаднолькава разьвіты ў розных краінах. У многіх зь іх дасягнута поўнае або частковае аб'яднаньне асобных канфэсій. За перыяд з 1910 па 1960 гг. адбылося 40 такіх аб'яднаньняў. У 1925 годзе у выніку зьліцьця Прасьвітарыянскае, Метадысцкае і Кангрэгацыяніісцкае цэркваў у Канадзе ўзьнікла Аб'яднаная царква Канады. У 1929 годзе Царква Шатландыі аб'ядналася з Адзінай свабоднай царквою Шатландыі, а ў 1931 годзе аб'ядналіся ўсе метадысцкія цэрквы Англіі.

Зразумела, ня ўсё гладка і без праблем у экуменічным руху, тут ёсьць featured рознага роду цяжкасьці. Так, на пасяджэньні ЦК СРЦ у Адыс-Абебе ў 1971 годзе мітрапаліт Георгі (Хорд) падвергнуў крытыцы хрысьціянства як выключную зьяву. Гэты тэолаг памылкова сьцвярджаў у сваім выступленьні раўнапраўнасьць усіх рэлігійных вучэньняў. Мітрапаліт зрабіў неабгрунтаваны вывад: паводле ягонай канцэпцыі Бог адзіны, але па-рознаму праяўляецца ў розных рэлігіях. Ідэі мітрапаліта Георгія не атрымалі ўхваненьня і не былі прыняты экуменічным рухам з-за іх суперэчнасьці вучэньню Ісуса Хрыста.

Царкоўны падзел застаецца фактам, і каб пераадолець яго, экуменічны рух спрабуе ўніфікаваць шматлікія тлумачэньні сутнасьці і задач усеагульнай (кафалічнай) Царквы. Але, на жаль, сутнасьць гэтае царквы па-рознаму тлумачыцца прадстаўнікамі пратэстантызму і праваслаўя. Яшчэ на эдынбуржскай канферэнцыі «Веры і парадку» праваслаўны багаслоў С. Булгакаў падвергнуў крытыцы пратэстанцкі прынцып «стварэньня» Царквы Хрыстом і супрацьпаставіў яму праваслаўны прынцып «вечнасьці» Царквы. Паводле гэтага прынцыпу Царква існавала і да Хрыста: у раі, у старазапаветны час. Другі багаслоў Г. Фралоўскі вобразна сфармуляваў сваё ўяўленьне пра Царкву наступным чынам: «Царква — гэта жывы вобраз вечнасьці ў часе».

У крэда Сусьветнае Рады Цэркваў уваходзіць трынітарызм (багаслоўскае вучэньне аб прызнаньні боскае сутнасьці за ўсімі трыма асобамі Бога). Экуменісты прапануюць адзінства Царквы выводзіць менавіта з трынітарнай еднасьці, якая мае на ўвазе і пазачасовае адзінства Народу Боскага. Гэтая зразумелая боская еднасьць праз Хрыста, на думку экуменістаў, зьнітоўвае ў адно членаў Царквы, даючы ім мажлівасьць падзяляць рэлігійную сувязь з Богам Айцом у Святым Духу. Адсюль робіцца высновa, што для вернікаў, для Народу Боскага жыць у разрозьненасьці, дапускаць пранікненьне рознагалосьсяў у Царкву азначае ўвайсьці ў супярэчнасьць з уласнаю сутнасьцю.

Падзеленая Царква — гэта жахліва, страшэнна,— кажуць экуменісты,— таму што яна адмаўляе сваю сувязь з Хрыстом (а ці ж падзелены Хрыстос?). Вядомы пратэстанцкі тэолаг К. Барт гаворыць, што падзел Царквы «анталагічна зусім немагчымы; ён магчымы толькі ў тым выпадку, калі магчымы грэх».

Кожны чалавек, які усёй сваёю сутнасьцю супраць аб'яднаньня розных хрысьціянскіх канфэсій у Адзіную Царкву, зьяўляецца праціўнікам Госпада. Як вядома, Царква ёсьць цела Хрыстова, і таму, калі хто за захаваньне падзелу, дык ён імкнецца падзяліць на часткі самога Хрыста.

Са Сьвятога Эвангельля мы бачым, што Госпад наш незадоўга да адданьня Яго суду, моліцца Айцу Нябеснаму, кажучы: «Дык жа няхай будзе ўсё адзінае, як Ты, Ойча, у Мне і я ў Табе, дык і яны няхай будуць у нас адзіна,— і няхай паверыць сьвет, што Ты паслаў Мяне» (Іаан, раздз. 17, с. 21).

Такім чынам, з гэтае малітвы Госпада нашага бачна, што Ён бачыць еднасьць Народу Боскага як аснову пасьпяховай эвангелізацыі сьвету, а значыць і прывядзеньне нашага жыцьця да непараўнальна большага парадку і прагрэсу маралі ва ўсіх сьферах.

Пятро ГУШЧА,
тэолаг.

Уладзімер ПЕЦЮКЕВІЧ

НАВОШТА?

Я аднаго не разумею,
Бо немагчыма зразумець:
Навошта мары і надзеі,
Калі за імі не ляцець?

Нашто было трывожыць
цішу —
Нам незалежнасьць
абвяшчаць?
Калі, як пад мятлою мышы,
Сядзім пад грозным:
Не пішчаць!

Ну што з таго? Дакляравалі,
Паперку выдалі ў народ:
Чытайце, дурні, вы чыталі
Падобную ўжо колькі год!

І канстытуцыю абновім —
Чарговы лозунг з-пад пяра...
З Саюза выйсьці?
Ну, шаноўны,
А як жа быць нам без цара?

А хто ж тады над намі будзе
Рабіць жывы эксперымент?
Хто скажа: беларусы —
людзі,
Маўчаць, калі гамоніць
сьвет?!

Маўчым, бо слоў сваіх не
маем:
Згубілі ў моры слоў чужых —
І зорка злая нас карае,
І сьвечка матчына дрыжыць!

Маўчым — ні крыўды, ні
агіды,—
Як рыба ў тручанай вадзе,
Ямо нітраты і нукліды —
Курган ахвяраў наш расьце!

Сябрына польскае культуры

У гэты сакавіцкі вечар камінная зала Дома літаратара ў Менску была запоўнена цалкам. Сюды прыйшлі навукоўцы, літаратары, журналісты, выкладчыкі вышэйшых навучальных установ, прадстаўнікі іншых прафесій. Прысутнічаў генеральны консул Польскай Рэспублікі Тадэвуш Мысьлік. Размова ішла пра стварэньне Сябрыны польскае культуры.

З уступным словам выступіў народны пісьменнік Беларусі Янка Брыль. Рэферат пра беларуска-польскія культурныя сувязі зрабіў доктар філалагічных навук Адам Мальдзіс. «Ад часоў Скарыны, — сказаў ён,— выразна пачынаецца тое беларуска-польскае грамадзка-палітычнае, гаспадарчае і культурнае ўзаемадзеяньне, якое плённа, хоць і не без супярэчнасьцяў, разьвівалася на працягу стагодзьдзяў. Яно гартавалася ў полымі супольнай барацьбы «за вашу і нашу вольнасьць», супраць адных і тых самых непрыяцеляў — сваіх і вонкавых». Адам Мальдзіс прыгадаў пра ўзьлёты і падзеньні, крызісы ў разьвіцці беларуска-польскіх культурных сувязяў на працягу апошніх стагодзьдзяў, у тым ліку і ў час знаходжаньня Заходняе Беларусі ў складзе Польскае дзяржавы. Асабліва складаны і супярэчлівы перыяд у беларуска-польскіх узаемаадносінах настаў у часы брэжнеўскага застою, а свайго апагею дасягнуў сёньня.

Таму найпершая задача ствараемай Сябрыны польскае культуры — пошукі шляхоў у выхадзе зь сёньняшняга крызісу ў беларуска-польскіх узаемаадносінах.

Што датычыцца бліжэйшых юбілеяў, дык найперш тут трэба прыгадаць двухсотгодзьдзе Канстытуцыі 3 мая, першае канстытуцыі, якая дзейнічала на тэрыторыі Беларусі і ў распрацоўцы якое актыўна ўдзельнічалі многія нашы землякі. Затым 150-годзьдзе з дня нараджэньня нашае зямлячкі Элізы Ажэшка і 250-годзьдзе класіка польскае літаратуры Францішка Карпінскага, пахаванага на беларускай зямлі, на Пружаншчыне. Трэба таксама падумаць пра арганізацыю турыстычных маршрутаў «Шляхамі Ажэшка, Міцкевіча і Касьцюшкі» ў Беларусі і «Памятныя беларускія мясьціны ў Польшчы».

Сваімі думкамі на ўстаноўчым сходзе Сябрыны падзяліліся генеральны консул Тадэвуш Мысьлік, пісьменьнікі доктар філалагічных навук Алег Лойка, Уладзімір Казьбярук, навукоўцы Язэп Янушкевіч, Мая Яніцкая, выдавец польскамоўнага часопіса з Вільні «З-над Віліі», дэпутат Вярхоўнага Савета Літоўскай Рэспублікі Чэслаў Акінчыц, намеснік старшыні Саюза палякоў на Беларусі Рышард Кацынэль і іншыя.

На сходзе быў абраны арганізацыйны камітэт, старшынёю якога стаў Янка Брыль, намеснікамі Алег Лойка і мовазнаўца Вячаслаў Вярэніч.

Кар. «Беларускай крыніцы».

БЕЛАРУСКІ НАРОДНЫ КАЛЯНДАР

Травень

Май — жывёлу ў поле пхай. Май зямлю грэе, а сіверам вее. Май — каню сена дай, а сам на печ уцякай. У маі сьнег — на сухое лета.

Барыс і Глеб (2 ст.с.) сеюць хлеб.

Сей лён на Станіслава (8 н.с.) — вырасьце, як лава.

Веснавы Мікола (9 ст.с.) — сьвята канюхоў. Веснавы Мікола каня адкорміць. Прыпасай сена да Міколы — ня бойся зімы ніколі. Два Міколы — адзін з травою, другі з зімою.

11-га мокра — усё лета мокрае, а суха — усё лета сухое.

Прыйшлі Сідары (14 ст. с.) — прыйшлі і сіверы.

Прыйшоў Пахом (15 ст.с.)— запахла цяплом.

Ад Васіліска (22 ст.с.) — і салавей блізка.

Сей лён на Алену (22 н.с.) — будзе кашуля па калена.

Калі рой выйдзе перад Янам (24 ст.с.) — пчаляр будзе панам.

Магдалена (29 н.с.) зязюльку прысылае.

Ціхі ранак над плёсам...

Беларуская крыніца
Палітычная, грамадзкая і літаратурная газэта.
Выдаўца Пятро ЄІЛКА.
В. а. галоўнага рэдактара Алесь ТРАЯНОЎСКІ.

Адрас для карэспандэнцыі: 220065. г. Менск-65, абан. скрынка 24.

Аўтары адказваюць за дакладнасьць фактаў, цытат, лічбаў, дат, асабістых імёнаў, геаграфічных назваў і іншай інфармацыі, што паведамляецца ў матэрыялах. Рэдакцыя можа друкаваць матэрыялы, не падзяляючы пункту гледжаньня аўтара. Дасланыя матэрыялы не рэцэнзуюцца і не высылаюцца назад аўтарам.

Паліграфічная фабрыка «Чырвоная зорка» МПВА імя Якуба Коласа, г. Менск.

Наклад 9 тысяч паасобнікаў.

Зак. 2414.

© PDF: Kamunikat.org 2018
© Інтэрнэт-версія: Kamunikat.org 2018

ДА ПАЛІТЫЧНЫХ ВЫНІКАЎ РЭФЕРЭНДУМУ

УСЯ ПАРА ВЫЙШЛА Ў СЬВІСТОК?

Паводле афіцыйных зьвестак рэферэндум, які адбыўся 17 сакавіка г.г., каштаваў падаткаплацельшчыкам 118 мільёнаў рублёў. Ёсьць падставы меркаваць, што рэальныя выдаткі яшчэ большыя. Але штосьці не чуваць гучных, захапляльна-пераможных фанфараў. Ды гэта і зразумела. На цьмянае, невыразнае пытаньне атрыманы цьмяны, невыразны адказ, зь якім невядома што і рабіць. Большасьць рэспублік падкрэсьліла сваё імкненьне мацаваць незалежнасьць ад імперскага цэнтру. Нават у гаротнай, пакорлівай Беларусі, дзе, як звычайна, неабмежавана панавау адзіны пункт гледжаньня на лёс «абноўленага» Саюзу і лямамт камуністычнае прэсы меў проста непрыстойны характар, больш як два мільёны чалавек адмовіліся сказаць «так» хітрамудрай задуме М. Гарбачова.

Гэткі вынік шырокамаштабнай прапагандысцкай кампаніі два гады назад было б цяжка ўявіць. Дзьве сотні гадоў каланіяльнага заняпаду, калі забаранялася само слова Беларусь, калі была зьнішчана нацыянальная школа, калі народ быў разарваны паміж двума веравызнаньнямі, кожнае зь якіх мела замежныя цэнтры і рабіла ўсё, каб беларускі набліжэнне альбо зрусіфікаваць, альбо зрусіфікаваць, альбо апалячыць, зруйнавалі нацыянальную самасьвядомасьць беларусаў. Гераічная спроба адрадзіць беларускую дзяржаўнасьць у пачатку нашага стагодзьдзя была задушана новай «інтэрнацыянальнай» імперыяй, якая патапіла ў крыві тысячы сьвядомых беларусаў-інтэлігентаў — адзіную духоўную сілу нацыянальнага адраджэньня і выгадавала новую — кар'ерысцкую інтэлігенцыю, вельмі далёкую ад пачуцьця адказнасьці і абавязку перад сваім народам. Стан нацыянальнай сьвядомасьці беларусаў у сучасны момант можна параўнаць хіба толькі са станам нашых гістарычных помнікаў — замкаў, цэркваў, касьцёлаў, абразоў, летапісаў, якія зганьбаваныя і разбураныя ляжаць у руінах альбо разьвезеныя па суседніх сталіцах.

Але жывы яшчэ беларускі народ, змардаваны нечалавечай эксплуатацыяй, зьняважаны ў пачуцьці сваёй чалавечай годнасьці, ён, як урадлівая глеба, песьціць усё тое, што жывіцца з крыніц нацыянальнае культурнае спадчыны і традыцыі, складу нацыянальнага характару, што адлюстроўвае ягоныя патаемныя мары і надзеі. Таму зерне нацыянальна-дзяржаўнага адраджэньня, кінутае ў грамадзкую сьвядомасьць Беларускім народным фронтам два гады таму назад, прарасло і дало тыя два мільёны людзей, якія не спакусіліся на салодкагалосую хлусьню пра абноўленую імперыю.

Ці чакалі гэткага выніку ідэолагі з КПБ КПСС? Думаецца, што не. Хто ж паверыць цяпер ім, што гэта толькі купка экстрэмістаў з БНФ, якія «хотят развалить Союз», патрабуе незалежнасьці? Гэтая ідэя, насуперак іхнім намаганьням, стала ў выніку рэферэндуму фактам грамадзкай сьвядомасьці. І колькасьць яе прыхільнікаў будзе непазьбежна расьці. Гэтаму спрыяе і няздольнасьць камуністычных уладаў спыніць эскалацыю крызісу, іхняя рабская залежнасьць ад хлебадаўцаў у Крамлі.

А народ абуджаецца. Марудна, як пасьля летаргічнага сну, але абуджаецца. Пра гэта сьведчыць шмат у чым нечаканы выбух страйкавага руху. Несумненна, абурэньне гвалтоўным павышэньнем цэнаў у 3—4 разы было непазьбежнае, як непазьбежнае стала само гэтае павышэньне пасьля ўпартых намаганьняў Масквы перакласьці цяжар эканамічных рэформаў на плечы працоўных і захаваць камандна-адміністратыўную сістэму, захаваць наменклатурныя прывілеі. І тое, што рабочыя хутка зразумелі ашуканства, уцямілі, што камуністычны шлях да рынкавых стасункаў пры захаванні дзяржаўнай манаполіі на ўласнасьць — гэта шлях да галечы і жабрацтва — нечаканасьць. Тыя самыя людзі, якія галасавалі 17 сакавіка за захаваньне «абноўленага» Саюзу, 4 красавіка рашуча патрабавалі адстаўкі галоўнага «архітэктара» камуністычнай перабудовы і «абнаўленьня» М. Гарбачова і ўсіх створаных ім дэкаратыўных, быццам бы дэмакратычных органаў.

У адно імгненьне зьляцела штучнае прапагандысцкае шалупіньне і на відавоку паўстала жорсткая, хлусьлівая і хцівая антынародная ўлада, якая нязьдольная нават стрымаць дадзеныя слова, для выкананьня якога не патрэбна ніякіх матэрыяльных выдаткаў. Гэтая ўлада баіцца праўды, таму для яе паўгадзіннае паведамленьне аб справах страйкавага камітэту — нож востры. Яе зброя — дэзінфармацыя і крывадушнасьць. Не сустрэўшыся нават з прадстаўнікамі страйкавага камітэту горада Менска, Прэзідыум Вярхоўнага Савета БССР ліхаманкава распрацаваў пастанову, дзе прапануе ўцаніць тавары для дзяцей, кампенсаваць кошт абеду ў рабочых сталоўках. Цяпер, калі абуджаецца грамадзка-палітычная сьвядомасьць людзей, яна воляю абставін пастаўлена перад выпрабаваньнем. Ці ўстрымаюцца людзі ад спакусы задаволіцца самым малым і няпоўным перад пагрозаю далейшага росту цэнаў і інфляцыі? Ці знойдзецца ў іх вытрымка і пачуццё адзінства пры дамаганьнях абвешчаных на мітынгу іхніх палітычных патрабаваньняў — выдаленьня парткамаў з прадпрыемстваў, дэманапалізацыя сродкаў масавай інфармацыі, перагавораў камуністычных улад з прадстаўнікамі забастоўшчыкаў і апазіцыйнымі групамі, заміраных знаказарадоў на шматпартыйнай аснове і стварэньня ўраду народнага даверу.

Толькі канструктыўная праца па дэмантажу ценявое ўлады КПБ-КПСС, пазбаўленьне гэтае партыі таталітарнага кантролю над усімі бакамі грамадзкага жыцьця адкрые для нашага народу шлях да выратаваньня. Ён пралягае праз барацьбу за сапраўдную незалежнасьць Беларусі.

Як хутка мы знойдзем шлях да паратунку сёньня залежыць ад рабочых — тых рабочых, якія 3 і 4 красавіка распачалі палітычную забастоўку. Тое, што ў нашага народа знайшліся гэткія сілы і ёсьць, як гэта ня дзіўна, галоўны вынік гарбачоўскага рэферэндуму. Дзякуючы безсэнсоўна пастаўленаму пытаньню адзіны становіўся вынік гэтага рэферэндуму — рэальная ацэнка колькасьці сьвядомага насельніцтва, якое разумее сутнасьць нашага становішча.

А што датычыцца саюзу, дык вольная, незалежная Беларусь будзе вольная заключаць любыя карысныя для яе саюзы і пагадненьні.

Юры ХАДЫКА.

РАДКІ З КАМЕНТАРЫЯМІ

«Клопат» пра нашчадкаў

«Ваша «так» Саюзу стане залогам паспяховага развіцця роднай Беларусі, трывалым фундаментам надзейнай будучыні для нас з вамі, нашых дзяцей і ўнукаў.

Галасуйце за абноўлены Саюз ССР».

(Са звароту Прэзідыума ВС БССР, ЦК КПБ і СМ БССР).

Зноў неразлучны «трумвірат», зноў ягоныя абяцанкі сьветлае будучыні! Колькі разоў мы чулі гэта па дарозе ў сёньняшні цёмны завулак!

* * *

«Только в одном Союзе, в одной семье белорус и русский, украинец и туркмен, литовец и казах, калмык и башкир обретут счастье себе, своим детям, внукам и правнукам», — напісаў у «Народную газету» нехта В. Семянчуко з Горацкага раёна.

Нядобра, незычліва жадаць гэткае «счастье» сваім нашчадкам. Ды ў аўтара гэтых радкоў, па ўсім відаць, бракуе не толькі добразычлівасьці, але і далікатнасьці — інакш спытаўся б ён у таго ж хоць бы літоўца: ці хоча ён цягнуць нейкую няўклюдную калымагу ў супольнай запрэжцы па калдобістай дарозе?

ДАЛЁКАЕ — БЛІЗКАЕ

Мітраполія ў Наваградку

Шэсьцсот пяцьдзесят гадоў назад княскі пасад у Крэве заняў адзін з дванаццаці сыноў вялікага князя Гедыміна — Альгерд (1296? — 1377), які праз чатыры гады стаў вялікім князем літоўскім. На гэтага часу тэрыторыя Вялікага княства Літоўскага значна пашыралася, у склад яе ўвайшлі Віцебская, Берасьцейская, Менская і Тураўская землі, сталіцаю стала Вільня.

Вялікі князь Альгерд праявіў сябе як выдатным военачальнікам, так і мудрым, дальнабачным палітыкам. Ягоны сучасьнік, які наведаў у той час Вільню ў складзе пасольства Ордэна, так пісаў пра вялікага князя: «У князя велічны выгляд, абліча ружовае, прадаўгаватае, нос прамы, вочы блакітныя, вельмі выразныя, бровы густыя, бялявыя, валасы светларусыя з сівізною, лоб высокі; ён росту вышэй сярэдняга, ні тоўсты, ні шчуплы, размаўляе гучным голасам, выразным, прыемным, ён добра ездзіць на коні, але ходзіць накульгваючы на правую нагу,.. па-немецку разумее выдатна і можа свабодна гаварыць, але заўсёды размаўляе з намі праз перакладчыка».

Вялікі князь Альгерд.

Альгерд яшчэ больш пашырыў уладаньні Вялікага княства Літоўскага, галоўным чынам на поўдзень і ўсход. Была вызвалена ад татарскае залежнасьці Украіна, межы дзяржавы даходзілі да Чорнага мора, у склад яе ўвайшлі Кіеўская, Чарнігаўская, Северская землі, а таксама Валынь і Падолле. Адначасна Альгерду даводзілася бараніцца і ад нямецкай агрэсіі — бітвы з крыжакамі адбыліся ў 1345, 1347, 1348, 1352, 1365 і 1370 гадах. Альгерду ўдавалася адбіваць усе напады крыжакоў.

Неспакойна было і на ўсходзе. Там узмацнялася Маскоўскае княства, маскоўскія князі намагаліся прыбраць да рук уладаньні суседніх удзельных князёў, дзейнічалі дзе вайсковаю сілаю, а дзе і подступам. Аб'ектам іхняе зацікаўленасьці стала Смаленскае княства. Вялікі князь Альгерд у саюзе зь ім адбіваў напады маскоўскага войска; у 1368, 1370 і 1373 гадах рабіў паходы на Маскву. У час аднаго зь іх ён дайшоў да самых сьцен горада. Маскоўскі князь Дзімітры вымушаны быў выехаць насустрач Альгерду з дарамі багатымі.

Як зазначалася ўжо, Альгерд быў не толькі выдатным военачальнікам, але і мудрым палітыкам. Магутнасьць свае дзяржавы ён спалучаў з умацаваньнем рэлігіі ў ёй. Таму ён зьвярнуўся да канстантынопальскага патрыярха з просьбаю заснаваць праваслаўную мітраполію ў першай сталіцы княства — Наваградку. Мітраполія была заснавана, канстантынопальскі патрыярх пасьвяціў у сан мітрапаліта Альгердавага сваяка князя Рамана.

З ДАЎНЫХ КРЫНІЦ

БЕЛАРУСІЗАЦЫЯ

Валожына. Каля нас некаторыя праваслаўныя духоўнікі ўжо зразумелі, што трэба гаварыць казаньні народу ў роднай мове. У Забрэзьзі Валожынскага пав. кожнага году 15 жніўня ст. ст. адбываецца вялікае царкоўнае сьвята. На гэнае сьвята-фэст зыходзіцца з ваколіц многа народу і зьяжджаецца вялікая духавенства. Сёлета ў гэты дзень у царкве да народу сьвяшчэньнікі гаварылі пропаведзі па-беларуску. Першы прамаўляў а. Маеўскі з Дубіны. Казаньне яго аб выхаваньні моладзі глыбока засела ў душы слухачоў. Другі прамаўляў так-жа па-беларуску а. Ул. Насекайла з Славенску. Пропаведзі абодвух гэтых бацюшкаў вельмі спадабаліся народу. Доказам гэтага — што яшчэ і цяпер аб іх гавораць па нашых сёлах.

На гэтай урачыстасьці прамаўляў па-свойму і поп-маскаль а. Дольманоў з Валожына. Сяляне ня толькі не хацелі яго слухаць, але стараліся паказаць сваё незадаваленьне да маскоўшчыны і папа-маскаля. Ня любяць Забрэзкія прыхаджане і свайго настаяцеля а. Баслыка, які, хоць сам беларус, але трымаецца маскоўшчыны і не гаворыць пропаведзяў па-беларуску. На гэтым грунце між а. Баслыкам і яго прыхаджанамі бываюць частыя спрэчкі.

(«Беларуская крыніца» № 41 за 1934 г.)

СУД НАД СЬПЕВАКАМІ

Як ведама, у Жодзішках Вялейскага пав. беларусы-каталікі стойка змагаюцца за родную беларускую мову ў касьцеле. Кс. Дроніч, як ведама, беларускую мову з Жодзішнага касьцёла прабаваў выкінуць. Дроніч дайшоў свайго толькі ў тым, што перастаў гаварыць казаньні па-беларуску, а рэлігійная песьня па-беларуску і да сяньняшняга дня красуецца ў Жодзішным касьцеле, бо гэтага Дроніч выкінуць ня змог — аказаўся за слабы. Найбольш дзейнымі ў змаганьні за родную мову ў касьцеле і найбольшымі ахвотнікамі рэлігійнага сьпеву па-беларуску выявілі сябе Станіслаў Грыб і Міхал Ермак. З прычыны гэтага змаганьня Дроніча з беларушчынай, дня 10 чэрвеня 1928 г. падчас працэсіі са сьпевам пабеларуску і па-польску дайшло да непаразуменьня. Вінаватымі чамусьці аказаліся беларусы Грыб і Ермак. Вось жа 24 г.м. Акружны Суд, на выяздной сэсіі ў Вялейцы, будзе разглядаць гэтую справу. Дроніч у гэтай справе выступае як сьведка. Цікава, як Дроніч будзе сьведчыць?!

(«Бел. крыніца» № 1 за 1930 г.)

Першая ў Эўропе

Першая ў сьвеце канстытуцыя, як збор асноўных палітычных правоў, што рэгулявалі сістэму дзяржаўнае ўлады, правы і абавязкі грамадзян, была абвешчана ў Злучаных Штатах Амерыкі ў 1787 г. Другая на сьвеце і першая ў Эўропе канстытуцыя была польская Канстытуцыя 3 траўня 1791 года. Яе творцы практычна ўвасобілі сцьвярджэньне выдатных эўрапейскіх мысьліцеляў: «Кожная ўлада чалавечага грамадзтва бярэ свой пачатак у адпаведнасьці з воляю народу». Канстытуцыя зацьвярджала падзел улады на заканадаўчую, выканаўчую і судовую. Заканадаўчай уладай зьяўляўся сейм, які складаўся з сенатарскай і дэпутацкай палат. У апошнюю ўваходзілі 25 прадстаўнікоў гарадоў. Было зьліквідавана г. зв. лібэрум вета. Выканаўчая ўлада належала каралю, выбарнасьць якога была адменена, устанаўлівалася спадчыннасьць. Міністры прызначаліся каралём, але яны былі адказныя перад сеймам і маглі быць прыцягнуты да адказнасьці за парушэньне правоў, выходзіць у адстаўку па патрабаваньні 2/3 дэпутатаў і сенатараў.

Большая правы былі дадзены гарадам і іхнім жыхарам. Гараджанам гарантаваліся недатыкальнасьць асобы без рашэньня суда, доступ да вайсковых чыноў і адміністрацыйных пасад, права на набыцьцё зямлі. Феадальна-залежным сялянам запэўнялася прававая і ўрадавая апека. «Земляробчы люд,— было запісана ў Канстытуцыі,— з-пад рукі якога плыве шчодрадайная крыніца багацьця краіны, зьяўляецца найбольш колькаснай часткаю народу, а ў выніку наймагутнейшай сілай краіны... павінен быць у апецы права і дзяржаўнага ўраду».

Творцы Канстытуцыі 3 траўня трактавалі яе як збор правоў палітычных. Усьлед за ёю павінна была паўстаць канстытуцыя эканамічная аб правах уласнасьці, працы, аб праве, «якое давала апеку і пашану ўсялякай працы людзкой». Трэцяй павінна была быць канстытуцыя маральная, заснаваная на Эвангельлі, якая фармавала характар асобы пры дапамозе адукацыі, нацыянальных традыцый, спорту. Чацьвертая канстытуцыя прадугледжвалася як збор правоў цывільных і карных.

Адзнаючы прагрэсіўныя палажэньні Канстытуцыі 3 траўня, нельга не прыгадаць і негатыўных яе бакоў, адным зь якіх было скасаваньне дзяржаўнасьці Вялікага княства Літоўскага.

У Беларусі зьберагліся да нашых дзён дзе-ніздзе памяткі аб Канстытуцыі 3 траўня. Адна зь іх — мемарыяльная калона ў мястэчку Лявонпаль Мёрскага раёну, пастаўленая ў канцы XVIII стагодзьдзя — яе вы бачыце на здымку. Другая знаходзіцца ў г. Глыбокае.

Фота Ул. ПУЧЫНСКАГА.

Адам СТАНКЕВІЧ

З жыцьця і дзейнасьці Казімера Сваяка

(Працяг. Пачатак ў 1-ым нумары).

Беларуская праца Каз. Сваяка набірае штораз больш размаху і разгалосу і штораз больш страша польскіх паноў, якія шлюць ужо на яго скаргі ў Вільню да каталіцкай духоўнай улады за тое, што ён «беларусіць» Клюшчанскую парафію.

У тым жа 1916 г. Каз. Сваяк заснаваў арганізацыю беларускай моладзі пад назовам «Хаўрус Сваякоў», якая фактычна вырасла з усьпомненага хору.

Працу сваю «Хаўрус» вёў бойка. Вось што аб гэтым піша Сваяк: «Гарой, гарой тутэйшая моладзь! Зладзілася ідэйная першая забава-прадстаўленьне. Першакод прыйшлося зламаць дужа многа. Але ў канцы ўсё ўдалося. На сцэне стала «Праклёнае зельле» — жывы драматычны абразок з нашага вясковага жыцьця. Забава, калі за вёрст сорак грымяць гарматы! Аднак яна была патрэбнай...»

Дарэчы тут будзе адзначыць, што гэтае прадстаўленне ў Клюшчанах было першае на беларускіх землях, што цяпер ляжаць на захад ад савецка-польскай граніцы.

Узноў жа, як бачым з «Хронікі Хаўрусу», моладзь ладзіла так жа беларускія лекцыі... У палавіне 1916 г. Каз. Сваяк быў назначаны ў Карыцін (Беласточчына), дзе прабыў да вясны 1918 г. Але ня гледзячы на свой выезд з Клюшчан, зносін з тамтэйшай моладзяй на грунце беларускай ідэі не парваў. З выбітнейшымі сябрамі «Хаўрусу Сваякоў» ён вёў перапіску, у якой падтрымліваў у моладзі беларускі дух, заахвочваў яе далей вясьці распачатую працу і адначасна даваў рады, як гэту працу далей праводзіць. І праца сапраўды йшла.

Не забываўся аб «Хаўрусе» Каз. Сваяк у Карыціне і кіраваў ім праз пісьмы, а да таго былі ўжо з «заўрусьнікаў» некаторыя адзінкі настолькі ўзгадаваныя і выробленыя, што і самі патрапілі далей працаваць на беларускай ніве. Адным з такіх вясковых інтэлігентаў-дзеячоў, узгадаваных Сваяком, быў Адольф Клімовіч, цяпер інжынер-аграном, адзін з ідэолёгаў сучаснага беларускага адраджэньня, выдатны ідэйны беларускі народны дзеяч.

«Хаўрус Сваякоў» трымаўся і працаваў гады тры. Працу сваю праводзіў пераважна пры помачы беларускіх кніжак, якіх было нямала ў хаўрусьнай бібліятэцы і якія шырока йшлі ў сялянства. Урэшце «Хаўрус» распаўся з прычын ад яго незалежных. Прадусім ад 1918 г. Каз. Сваяк, моцна надарваўшы ў Карыціне здароўе, ня меў больш сілы хоць духова кіраваць «Хаўрусам». Урэшце ж 1919—20 год — гэта час вайны літоўска-польска-бальшавіцкай, час, калі немагчымай была ніякая арганізацыйная, ідэйная праца, а тымболып праца беларуская...

Перабраўшыся ў канцы 1916 г. на вікарага ў Карыцін, Каз. Сваяк прабываў там да пачатку 1918 г., дзе так жа разьвіў значную беларускую працу. Праца гэта ня была там лёгкая: травіў яго за гэта пробаршч (паляк) і пісаў у Вільню даносы, а тымчасам і сухоты неміласэрна грызьлі яго грудзі. Вось жа Казімер Сваяк у беларускай там сваёй працы прымушаны быў агранічыцца да шырэньня сярод беларускага сялянства, што знаходзіцца на рубяжы з польшчынай, беларускай народнай сьведамасьці словам і праз кніжку і пры тым спосабам магчыма тайным, крыючыся ад вока сваіх ворагаў.

Вось што аб гэтым чытаем у тэй жа Сваяковай «Дзеі»:

...«У парафіі Карыцін большасьць беларусаў гаворачь, чуць ня ўсе па-беларуску. Гутарка мала розьніцца і ад нашай надвялейскай, ідзя маладой Беларусі тутака нязнана».

...«Запяяў я «тутэйшым» колькі шчырых песьняў беларускіх, сказаў пару казкаў, задэклямаваў «Званара» і даў прачытаць «Пчалінку»... Сяньня пры абедзе мой пробаршч зьнячэўку пытаў: «Хто гэта даў да чытаньня беларускую кніжыцу, што чытаюць у мястэчку, сабраўшыся вечарам?» Адказаў я, што гэта мая работа.— «Няхай ксёндз не заводзіць тутака ніякай навасьці. Прашу ня шырыць ані песьняў, ані казкаў, ані дэклямацыяў беларускіх!» Пробаршч пасьля выясьніў, што гэтага вымагае касцельная палітыка з Вільні».

Урэшце ў тэй жа «Дзеі» чытаем: «Нездаволены (пробаршч) найгорш, што зрадзілася тут думка аб Беларусі не без майго ўдзелу».

Уканцы, зламаны фізычна (хваробай) і маральна (прасьледам з боку паляка пробарашча), Казімер Сваяк пакінуў Карыцін і ўдаўся ў Закапанае. У другой палавіне 1919 году варочаючыся з Закапанага спатыкаем Сваяка ў Лапеніцы Ваўкавыскага пав., дзе быў пробарашчам беларускі адраджэнец і пісьменнік кс. Я. Гэрмановіч, які так жа ідэйна працуе на беларускай ніве, гаворачы беларускія казаньні ў касьцёле і арганізуючы беларускія школы. Вось жа ў гэтай працы кс. Гэрмановічу памагаў і Каз. Сваяк.

Урэшце Каз. Сваяк ад 1920 да 1926 г., ужо за часоў польскіх, гэта знача аж да свае сьмерці, прабываў на перамену то ў Закапаным, то ў Засьвіры Сьвянцянскага пав., дзе быў пробаршчам і дзе, ня гледзячы на поўную руіну яго здароўя, на ніве беларускай, у галіне ўсьведамленьня народнага, дакаваў яшчэ нямала.

За гэта польскія ўлады ня мелі да яго сэрца. Былі рэвізіі, дамашні арышт, а так жа арышт рукапіснай беларускай літаратуры. Але гэта ўсё яго не застрашыла і ад роднай працы не адцягнула.

IV. НА ЛІТАРАТУРНАЙ НІВЕ

Урэшце трэба адцеміць, што Каз. Сваяк, як ведама, праз увесь дасьпелы час свайго жыцьця, апрача працы беларускай грамадзка-народнай, працаваў на ніве беларускай літаратуры, якая сапраўды была галоўным прадметам яго працы і ў якой ён пакінуў цалком паважныя сьляды.

(Заканчэньне ў наступным нумары).

З СУСЕДЗКІХ КРЫНІЦ

Сам сабе рэферэндум

Пракуратура Мурманскага гарнізону завяла крымінальную справу на капітана аднэй з вайскова-будаўнічых часцей Ю. Стасенку. Як пальмяны прыхільнік ідэй захаваньня Саюза, гэты афіцэр быў вельмі нездаволены вынікамі галасаваньня на рэферэндуме ў ягонай часьці, дзе думку Стасенкі падтрымалі толькі 43% тых, што галасавалі, а супраць выказаліся 55,5%.

Стасенка вырашыў крышку выправіць становішча і... спаліў усе запоўненыя бюлетэні. Пасьля гэтага ён склаў пратакол, у якім рашучай рукою зьмяніў суадносіны сіл. Паводле думкі Стасенкі ў ягонай часьці прыхільнікаў захаваньня Саюза павінна было быць ніяк ня меней, як 92,5% тых, хто галасаваў. Колькасьць жа апанентаў скарацілася да 3,5%.

(«Московские новости»).

З гісторыі экуменізму

Тэрмін «экуменічны» ў перакладзе з грэцкай — сусьвет, населена сьвет і мые шырокае ўжываньне, у яго ўкладаецца розны сэнс. Аднак у XX стагодзьдзі ён стаў ужывацца пераважна для абазначэньня руху на аб'яднаньне хрысьціянскіх цэркваў, які каардынуе Сусьветная Рада Цэркваў.

Кожнаму хрысьціяніну вядома, што падзел народу на разнастайныя канфэсіі супярэчыць вучэньню Збаўцы Ісуса Хрыста і не садзейнічае пасьпяховаму распаўсюджваньню Эвангельля ў грамадзтве, і таму экуменічны рух ёсьць справа дабрачынная і прыдатная Госпаду.

Пачаткам экуменічнага руху ў XX стагодзьдзі лічыцца Сусьветная місіянерская канферэнцыя, скліканая ў Эдынбурзе (Англія) ў 1910 годзе. Старшынёй канферэнцыі быў прадстаўнік амерыканскае метадысцкае царквы Дж. Мот, памочнікам — Дж. Олдхэм.

У рабоце гэтае канферэнцыі ўдзельнічалі вядомыя багасловы і царкоўныя дзеячы Р. Гортан, Дж. Балі, У. Тэмпл і іншыя. На канферэнцыі быў утвораны пастаянны камітэт, які павінен быў працягнуць працу над вырашэньнем задач місіянерскае дзейнасьці. Праз 11 гадоў пастаянна дзеючы камітэт быў пераўтвораны ў Міжнародную Місіянерскую Раду. Задачамі гэтае Рады было ажыцьцяўленьне каардынацыі дзейнасьці ўсіх нацыянальных місіянерскіх арганізацый.

У Эдынбурзе было прынята яшчэ адно палажэньне аб Хрысьце як галаве Царквы, што зьявілася асноваю ідэялягічнага крэда, прынятага потым першаю асамблеяй Сусьветнае Рады Цэркваў. «Мы верым у нашага Госпада Хрыста, увасабленьне Слова Боскага. Мы адданыя яму як Галаве Царквы, Як Цару цароў, як Уладару ўладароў».

Аднак пры спробах наладзіць адзінства па шэрагу іншых пытаньняў паміж удзельнікамі канферэнцыі выявіліся рознагалосьсі. Толькі пасьля працяглых дыскусій было дасягнута пагадненьне аб прыродзе міласэрнасьці. Пытаньне ж аб ролі таемнасьці і сьвяшчэнства ў рамках міласэрнасьці засталося нявырашанае.

(Працяг на 4-й стар.)